

Miljøteknologi

Av Tone Bratteli.

Tone Bratteli er statssekretær i Miljøverndepartementet.

*Innlegg på møte i Norsk Vannforening
6. februar 1989.*

Vi må produsere mer av mindre — det er en av anbefalingene fra Verdenskommisjonen for miljø og utvikling, en anbefaling som retter seg direkte til forskningsmiljøene og industrien. Der som vi skal klare å løse de store miljøutfordringene vi står overfor, er det behov for nye tanker, nye holdninger og nye løsninger — både internasjonalt og nasjonalt. Ett av bidragene til løsningene av problemene, er utvikling av mer miljøvennlig og energieffektiv teknologi. Gjennom en slik teknologitviking kan både forsknings- og industrimiljøene være med på å flytte grenser. De kan bidra til at miljøproblemer løses raskere, enklere og med mindre ressursbruk enn det vi idag er i stand til.

Et annet budskap fra Verdenskommisjonen er at vi må tenke globalt og handle lokalt. Vår nasjonale innsats — også i utvikling av miljøteknologi — kan med andre ord både bidra til å løse miljøproblemer innenfor våre egne fjærestener, og åpne for nye og utfordrende internasjonale oppgaver for norske forsknings- og industrimiljøer.

Det internasjonale miljøvernssamarbeidet har skutt fart de siste åra, og de forpliktende internasjonale miljøvern-

avtalene blir stadig flere. Disse avtalene kan bidra til å framskynde utviklingen av ny teknologi, f.eks. slik at vi kan nå målene om:

- reduserte utslipp av næringssalter og miljøgifter til havområdene,
- redusere utslipp av ozonnedbrytende stoffer,
- redusere utslipp av svovel og nitrogenoksid som fører til sur nedbør,
- bidra til løsninger som kan redusere utslipp av klimagasser, eller
- redusere avfallsmengdene.

Vi må forberede oss på at krav om utslippsreduksjoner vil bli skjerpet internasjonalt — og dermed også nasjonalt. Det ligger f.eks. i kortene at avtalen om reduksjon av ozonnedbrytende stoffer vil bli reforhandlet.

Forhandlingene om en klimaavtale seiler nå opp som det nye store miljøtema internasjonalt. I mars skal det undertegnes en konvensjon om transport av farlig avfall som vil legge utfordringer til avfallshåndteringen. Avtalene knyttet til sur nedbør kan bli reforhandlet med sikte på å redusere utslippene ned til naturens tålegrense. Og: Internasjonale avtaler åpner for teknologioverføringer til såvel Øst-Europa som til utviklingsland.

I dette ligger det utfordringer — også

til våre forsknings- og industrimiljøer. Ved å omstille seg nå — innenfor de rammene internasjonale avtaler trekker opp, kan også norsk industri velge langsiktige løsninger med framtidsrettet produkt- eller prosessomlegginger. Dette kan også bidra til at norsk industri får konkurransefordeler på lengre sikt, og ikke minst: Det er et positivt bidrag til et bedre miljø.

For når jeg snakker om miljøteknologi tenker jeg selvsagt ikke bare på renseteknologien. Det er den prosess-teknologi som bidrar til ren luft og rent vann, og den teknologien som er minst energikrevende, som har framtida for seg dersom vi skal ta begrepet «bærekraftig utvikling» på alvor. Omstilling til nye produkter og tjenester, omstilling til ny teknologi og til bedre spredning av renseteknologi og systemer for overvåking og kontroll.

Dette seminaret er ett av flere eksempler på at forsknings- og industrimiljøene her hjemme er i ferd med å ta opp hansken, og bidra i den store internasjonale miljødugnaden.

Siktemålet for en miljøteknisk satsing må være å utvikle ny teknologi som kan selges på det nasjonale og internasjonale markedet, samtidig som vi løser miljøproblemene i norsk næringsvirksomhet. For å få til dette må vi satse på to hester samtidig:

- Vi må sørge for at gode ideer og konsepter settes i produksjon.
- Vi må også sørge for bedre spredning av, og informasjon om kjente miljøteknologiske løsninger.

For å finne fram til de rette produktene, må vi bruke den kompetanse og de fortrinn vi allerede har. Jeg tenker da på utvikling av miljøteknologi innenfor

områder som havbruk, off-shore, landbruk, samferdsel og miljøovervåking.

La meg nevne et par konkrete eksempler: Gjennom internasjonale avtaler har vi forpliktet oss til å halvere utslippet av nitrogen til Nordsjøen innen 1995. Det er en krevende oppgave. For å få det til, må vi blant annet rense dette næringssaltet gjennom kloakkrensaneanleggene. Her ligger et miljøteknologisk potensiale.

Et annet eksempel: Som dere kanskje er kjent med kommer hovedtyngden av nitrogenoksid-utslippene i Norge fra mobile kilder, og rundt halvparten kommer faktisk fra vår kysttrafikk. Utslippene skal reduseres med 30 prosent fram mot 1998. Derfor har blant annet miljøvernmyndighetene engasjert seg for å få utviklet bedre teknologi som gir reduserte utslipp på båtmotorer. De tekniske løsningene finnes, og reduksjonspotensialet er stort. Et slikt miljøteknologisk produkt vil ikke bare finne et hjemmemarked. Teknologien vil også ha et internasjonalt marked etter hvert som søkelyset settes på utslippene fra internasjonal skipsfart. Jeg mener det ligger en klar utfordring til industrien i dette.

Jeg ser også store muligheter for miljøteknologisk satsing på systemer for kartlegging, overvåking og kontroll av miljøtilstanden. Markedet for f.eks. «early warning»-systemer vil sannsynligvis bare vokse.

Det er vilje til å satse på utvikling av miljøteknologi, en teknologi som brukes i det godes tjeneste, om jeg må få si det slik. For å få igang prosessene har myndighetene blant annet utvidet rammen for statlige forsknings- og utviklingskontrakter. NTNf's miljøteknologiske program følges også med stor

interesse. Miljøverndepartementet har også økt innsatsen på dette feltet. Miljøteknologi er tema i den meldingen om oppfølgingen av Verdenskommisjonen for miljø og utvikling som Regjeringen vil fremme i løpet av våren.

Ikke noe enkeltland eller person kan løse de store miljøutfordringene alene. Vi må løfte i flokk og trenger et konstruktivt samspill mellom alle typer miljøer. For å finne fram til miljøteknologiske løsninger og få satt ideer ut i livet, er det behov for god kontakt mellom

- enkeltpersoner og bedrifter
- bransjeorganisasjonene
- forskningen
- miljøvernmyndighetene og
- med de bedrifter som tar i bruk miljøteknologien.

For å få til dette samspillet kan det være en idé å etablere et slags nettverk som sikrer informasjonsflyten og bidrar til at konseptene blir produkter.

Til slutt:

Utviklingen av miljøteknologi vil være et viktig virkemiddel for å sikre ren luft, rent vann og jordsmonn også for framtidige generasjoner. Samtidig skal ikke slike utviklingsprogram være noen sovepute eller påskudd for å vente med å gjøre noe nå. Det er satt og vil fortsatt bli satt strenge krav til utslippene fra industri, landbruk og kommuner. Dere kan, gjennom utvikling av teknologi, bidra til at jobben kan gjøres raskere og bedre.